

Datum: 2002-05-14

Målsättning

En blick bakåt ger vid handen en serie utvecklingskedan i brunns historia, närmast att se som årsringar som växlat karaktär beträffande formkultur och omfattning. I stort låter den sig, dock utan att hårdtras, uppdelas på varje århundrades första och senare hälft. Brunnen kan därmed ses som summan av disparata, med tiden sammansmälta tidsplan. Detta ställer krav på en helhetssyn när det gäller bevarandenaspekter av brunnsmiljön. Man kan samtidigt se detta som den stora kvaliteten förmedlar, stundom ärrad av liv och ålder.

Som exempel kan vi ta del av 1900-talets historia när det gäller byggnadernas behandling, såväl gamla som nya. Sekelskiftet 1900 markeras genom ett i detaljerna tidsbundet nybyggande, men där husens skala och allmänna karaktär söker närhet till ett föregående förhållningssätt. Något senare, kring seklets mitt och närmast föregående decennier, domineras åtgärderna av en vilja till anpassning till vad man uppfattade som typiskt för Sätra brunn. Denna vilja till anpassning tog sig även uttryck i nybyggda hus, likaväl som en vilja att rensa bort bilden av det sena 1800-talets fönster- dörr- och balkongkultur.

Under 1900-talets senare hälft har brunnen präglats av ett synsätt där byggnadernas faktiska åkthet i mån av möjlighet preparerats fram vilket har gällt såväl exteriörer som interiörer. Nyttillskott i brunnsbyggnadsbestånd har getts en nutida karaktär, men där ambitionen har varit att så lågmält som möjligt inte konkurrera mot omgivande bebyggelse.

Man kan uttrycka det så att det inte har handlat om en stilfråga utan snarare gällt att behärska en arkitektonisk problemställning i fråga om balans mellan befintlig miljö och nyttillskott, en betydligt svårare avvägning än den enklare frågan om konserverande stildrag.

Detta synsätt berör just frågan om årsringarnas avläsbarhet i brunnen, om frågan om mångfald i en historisk kontinuitet. Ser vi då i ett vidare perspektiv de restriktioner som blir ofrånkomliga i ett bevarande av brunnsmiljön är det återigen helheten som måste få dominera, och helheten består av det enklaste till det mest påkostade. Att därför idag smaksortera den befintliga bebyggelsens kvaliteter eller brist därpå i termer som bevarandevärd eller rivningsmöjligt ter sig inte intressant i detta perspektiv. Ett skydd bör omfatta helheten, d. v. s. det totala byggnadsbeståndet. Framtiden kommer helt naturligt ställa sina krav som vid varje enskilt fall ska bedömas ur rimlighetssynpunkt, baserat på såväl historiska som funktionella aspekter, men där de historiska konsekvensbedömningarna bör ha tolkningsföreträde.

Motsvarande synpunkter bör också läggas på det som gestaltar interiörerna, nämligen det stora bestånd av äldre möbler som brunnen äger alltifrån den högsta kvaliteten till den enklaste stolen. Även här är det helheten det gäller, den helhet av såväl byggnader som möbler som utan inre värdering tillsammans utgör grunden för den rika upplevelsen av Sätra brunn.



Gästbyggnaden



Lilla torpet



Arbets terapin



Nya badhuset